

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. 1-675 5, 7, 8 IR 15 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-284 (TAP-21-713)(21-24502(2))**

2021-06-10 Nr. NV-1335

Vilnius

Rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą (iš esmės pritarti, tačiau tobulinti) dėl Seimo narių grupės (L. Kukuraičio, T. Tomilino, R. Baškienės, R. Šalaševičiūtės, L. Nagienės ir L. Mogenienės) pateikto įstatymo projekto, kuriuo siūloma:

- skirti šalpos neįgalumo pensiją (1 šalpos pensijos bazės dydžio – 143 Eur) nuo 2022-01-01 asmenims, netekusiems 45 proc. ir daugiau darbingumo (dabar skiriama netekusiems 60 proc. ir daugiau darbingumo);
- sudaryti galimybes dirbantiems šalpos neįgalumo pensijos ir šalpos senatvės pensijos gavėjams gauti viso dydžio šalpos pensiją, kai pajamos yra nedidesnės negu MMA (642 Eur), bei atitinkamai mažesnio dydžio šalpos pensijos dalį, kai pajamos nesiekia 2 MMA (1284 Eur) (įsigaliojant po priimto įstatymo paskelbimo).

Esama situacija:

- Pagal Šalpos pensijų įstatymą šalpos neįgalumo pensiją (1 šalpos pensijų bazės dydžio – 143 Eur) turi teisę gauti: tėvai (itėviai), globėjai ar rūpintojai, kurie yra pripažinti netekusiais 60 proc. ir daugiau darbingumo ir kurie ne mažiau kaip 15 metų slaugė namuose neįgaliuosius, kuriems nustatytas nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikis; motinos, išauginusios 5 ar daugiau vaikų ir pripažintos netekusiomis 60 proc. ir daugiau darbingumo; asmenys, pripažinti netekusiais 60 proc. ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažinti I ar II grupės invalidais), jei jie neturi teisės gauti didesnių arba tokio paties dydžio pensijos išmokų, išskyrus socialinio draudimo našlių pensiją.
- Asmenims, netekusiems 60 proc. ir daugiau darbingumo ir gaunantiems šalpos neįgalumo pensiją, taip pat ir senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, gaunantiems šalpos senatvės pensiją, šalpos pensijos skiriamos ir mokamos, jeigu jie nėra privalomai draudžiami pensijų socialiniu draudimu (t.y. pradėjus dirbti šių pensijų mokėjimas nutraukiamas, net jei uždirbama mažiau negu mokama šalpos pensija).
- Šalpos neįgalumo pensijas gauna apie 28,7 tūkst. asmenų, šalpos senatvės pensijas – apie 8,6 tūkst. asmenų ir per mėn. šioms pensijoms išmokama apie 7,5 mln. Eur.

Esmė, nauda: Siūloma iš esmės pritarti įstatymo projektui Nr. XIVP-284, tačiau pasiūlyti Seimui jį tobulinti pagal šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Preliminariais SADM skaičiavimais, siūlomoms priemonėms kasmet papildomai reikėtų skirti apie 9,8 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų, iš jų apie 5 mln. Eur – dėl šalpos neįgalumo pensijos skyrimo asmenims, netekusiems 45-55 proc. darbingumo, ir apie 4,8 mln. Eur – dėl šalpos pensijos mokėjimo uždirbantiems mažiau negu 2 MMA (1284 Eur). Skirti lėšų 2021 metams (reikėtų apie 2,4 mln. Eur) galimybių nebus, todėl įstatymo projektą siūloma svarstyti kartu su 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu ir patikslinti jo įsigaliojimo datą (nuo 2022 m. sausio 1 d.)

2. Siekiant teisinio aiškumo ir sklandaus taikymo priėmus įstatymą, siūloma šalpos pensijų mokėjimo tvarkos nuostatas suderinti tarpusavyje, taip pat patikslinti, kad įstatymo nustatytais

atvejais mokamos 1 arba 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio šalpos senatvės pensijos, papildyti įstatymo projektą pereinamosiomis nuostatomis dėl pakeitimų taikymo priėmus įstatymą bei nustatyti, kad nustatyto dydžio pajamų gavimas būtų pagrindas nutraukti paskirtos šalpos pensijos mokėjimą.

Numatoma nauda: apie 3 tūkst. asmenų įgytų teisę gauti šalpos neįgalumo pensiją (143 Eur), būtų sudarytos paskatos šalpos pensijų gavėjams integruotis į darbo rinką (neprarastų šalpos neįgalumo/ šalpos senatvės pensijos ar jos dalies).

Atitiktis Vyriausybės programai: atitinka Vyriausybės programos nuostatas mažinti skurdą, ieškoti naujų būdų kuo daugiau padėti atskirtyje atsidūrusiems visuomenės grupėms: netekusiems darbo ir pajamų, neįgaliesiems, savo artimuosius slaugantiems asmenims, vienišoms motinoms ar tėvams, vienišioms pensininkams ir kitiems asmenims, kuriems parama reikalingiausia (86 p.). Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2021 m. birželio 2 d.

Derinimas: Finansų ministerija pastabų neturėjo, į „Sodros“ valdybos pastabas ir dalį Teisingumo ministerijos pastabų atsižvelgta. Dėl Teisingumo ministerijos pastabų (siūlymo įvertinti, ar nustatomi teisinio reguliavimo ypatumai dera su konstituciniu asmenų lygiateisiškumo principu ir, ar nebūtų tikslinga nutarimo projektą papildyti Seimo Teisės departamento išvadoje pateiktais siūlymais) pateikta derinimo pažyma. Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabų neturi.

Dalykinio vertinimo išvada: Atkreiptinas dėmesys, kad teikiama Vyriausybės pozicija (iš esmės pritarti įstatymo projektui, jį tobulinti ir svarstyti kartu su 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektu) suponuoja lyg ir pritarimą, kad siūlomoms priemonėms įgyvendinti papildomos valstybės biudžeto lėšos (9,8 mln. Eur) bus numatytos, nors klausimas dėl socialinės apsaugos ir darbo ministro valdymo srities 2022-2024 m. asignavimų limitų dar nebuvo svarstytas ir nėra aiškumo, ar bus galimybės prisiimti naujus finansinius įsipareigojimus.

Siūlome nutarimo projektą **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.**

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt